

Helyzetkép

Az energiakrízis már az ukrajnai háború előtt bekövetkezett. A klímavédelem keretében a megújuló energiaforrásokra támaszkodó energiaellátás, a támogatott szél- és naperőművi kapacitások irracionális kiépítése és ezzel párhuzamosan a dekarbonizációs intézkedések fokozatosan gyengítették, majd egyes országokban kritikus helyzetbe hozták az energiaellátás biztonságát. A krízis jeleként megindult az energiaárak és az infláció intenzív emelkedése. Ebben a krízishelyben támadta meg Oroszország Ukrajnát és kitört az egyre eszkalálódó háború, amely már világszinten megfordíthatatlan folyamatokat indított el az energiatermelés és energiaellátás területén. Az ukrajnai háború örökre megváltoztatja a világ rendjét. Erről készített **Tilak Doshi** energetikai szakértő és szakíró figyelemre méltó rövid elemzést, amelynek címe:

Átlépték a Rubicont: az energiavilág az ukrajnai háború után feje tetejére állt¹

Postázta: [Chris Frey](#) | 2023. március 27. | [Energia](#) | 4 |

Kép: Kurt F. Domnik / pixelio.de

Tilak Doshi

Elemzem az energiaipart és a kapcsolódó közpolitikai kérdéseket.

Kr.e. 49-ben Julius Caesar 13. légiójával átkelt a Rubiconon, ami kihívó tettként a római polgárháború kezdetét jelentette.

¹ Tilak Doshi: Der Rubikon ist überschritten: Die Energiewelt ist nach dem Ukraine-Krieg auf den Kopf gestellt. EIKE, Mrz. 27. 2023

Március 17-én a Nemzetközi Büntetőbíróság (ICC) elfogatóparancsot adott ki [Vlagyimir Putyin](#), a világ legnagyobb energiaexportőrének (Oroszország) államfője ellen, Ukrajnából több száz gyermek illegális kitoloncolása miatti háborús bűntett vádjával. Öt nappal később a közelmúltban példátlanul harmadik ciklusra megerősített Hszi Csin-ping kínai elnök Putyin elnökkel Moszkvában tartott találkozásán kijelentette, hogy kész "a nemzetközi jogon alapuló világrend felügyeletére". Úgy tűnik, hogy a „nemzetközi jogot” többféleképpen értelmezik, és az ICC-nek nyilvánvalóan nincs monopóliuma abban, hogy a nemzetek összhangjában mi számít nemzetközi jognak.

[A Wikipédia](#) szerint az ICC egy nemzetközi bíróság, amelynek székhelye Hágában (Hollandia) található. Több mint 100 ország ratifikálta a Római Statútumot, ami azt jelenti, hogy hajlandók államukban az ICC ítéleteit végrehajtani. A joghatóságot el nem ismerő országok közé tartozik Oroszország, Kína és az Egyesült Államok. Míg az ICC csekély jelentőséggel bír a világ több milliárd egyszerű halandójának mindennapi életében, célja, hogy globális konszenzust alakítson ki az olyan bűncselekményekről, mint a népirtás, az emberiség elleni bűncselekmények, a háborús bűnök és az agresszió bűncselekménye.

Bár a bűnözésről megoszlanak a vélemények, az ukrajnai háború világszerte felforgatta az emberek mindennapjait. Mindenki számára drágult az élelmiszer, az üzemanyag és a műtrágya, és a világ energiaellátási rendje is rosszabbra fordult. A Covid-járvány miatti zárlat és a korábbi „zöld” fosszilis tüzelőanyag-ellenes politikák azonban már az ukrajnai háború kitörése előtt megalapozták az inflációt, valamint az alapvető élelmiszerek és iparcikkek hiányát. Maga a háború csak fokozta a globális gazdaságban már tapasztalható inflációt és az ellátási láncok megroppanását.

Telefonálás és diplomácia

Megtudtuk, hogy Hszi elnök a moszkvai látogatását követően telefonon beszélni fog Volodimir Zelenszkij ukrán elnökkel. A CNN szerint egy "magas rangú ukrán tisztviselő" azt mondta, hogy "tárgyalások folynak Kínával egy telefonbeszélgetés megszervezéséről Hszi Csin-ping kínai vezető és Volodimir Zelenszkij ukrán elnök között, hogy megvitassák Peking javaslatát egy ukrajnai béketervre vonatkozóan".

A Fehér Ház szóvivője, John Kirby elmondta, hogy "Hszi elnök az utóbbi időben eléggé elfoglalt volt. Úgy értem, nem régen ért véget a Népi Kongresszus, most pedig Moszkvában van. Amikor eljön az ideje, felhívjuk a két vezetőt. Legutóbb körülbelül egy évvel ezelőtt fordult elő, hogy Biden elnök telefonhívás iránti kérésére nem kaptak azonnali választ, amikor arról számoltak be, hogy a Fehér Ház "nem tudta megszervezni Biden elnök és Szaúd-Arábia és az Egyesült Arab Emírségek tényleges vezetői közötti telefonbeszélgetést", miközben amerikai tisztviselők megpróbáltak nemzetközi támogatást szerezni Ukrajna számára és megfékezni a globális olajárak emelkedését.

Amíg a világ vezetői találkoznak (vagy nem) és beszélnek telefonon (vagy nem), az élet megy tovább. És függetlenül attól, hogy a világ vezetői állítólagos „bűnözők”-e (vagy sem), úgy tűnik, találkoznak és beszélgetnek (vagy nem), amikor nekik jól esik. Most, egy évvel az ukrajnai háború kezdete után világossá vált, hogy a békére egyelőre nincs kilátás. Putyin és Hszi elnök e heti moszkvai találkozásán "kedves barátokként" emlegették egymást, a gazdasági együttműködéseiket fejlesztik, elítélték a Nyugatot, és kölcsönös kapcsolataikat a valaha volt legjobbnak minősítették.

Miközben Hszi és Putyin elnökök Moszkvában tanácskoztak, az Európai Unió országai hétfőn Brüsszelben megállapodtak egy 2 milliárd eurós tervről, amelynek keretében a következő egy évben 1 millió tüzérségi lövedéket küldenek Ukrajnának, saját készleteikből és további lövedékeket, vásárlására irányuló összefogás révén. Ugyanezen a napon Antony Blinken amerikai külügyminiszter bejelentette, hogy az Egyesült Államok 350 millió dollár új katonai segílyt nyújt Ukrajnának (a január és 2022 novembere között Ukrajnának nyújtott 196 milliárd dolláros becsült támogatáson felül), és ismét támogatását fejezte ki Volodimir Zelenskij ukrán elnök álláspontja mellett, amely teljes orosz kivonulást követel, beleértve a Krímet is.

Az energiavilág átalakulóban

Amikor Hszi elnök elhagyta Moszkvát, azt mondta Putyin elnöknek: "Most olyan változások vannak, amelyek 100 éve nem történtek. Ha összefogunk, akkor ezeket a változásokat előre fogjuk vinni". Erre Putyin azt válaszolta: "Egyetértek". Búcsúzó szavaival Hszi elnök elsősorban azt akarja demonstrálni, amit mindkét ország nyilvánosan támogat: az amerikaiak által uralt, az amerikai dolláron, mint nemzetközi tartalékvalután alapuló Bretton Woods-i rendszeren túli többpólusú világra való áttérést. Másodsor, kiemelik az Oroszország és Kína közötti növekvő stratégiai partnerséget.

Miután Oroszország megtámadta Ukrajnát, az USA, az Egyesült Királyság, az EU és szövetségeseik a közelmúlt történelmének legátfogóbb és legkeményebb gazdasági támadását intézték egy szuverén ország ellen. A nyugati szövetség kisajátította az orosz központi bank külföldön tárolt devizatartalékainak felét - összesen mintegy 630 milliárd dollárt -, és blokkolta a kulcsfontosságú orosz bankoknak a SWIFT nemzetközi fizetési rendszerhez való hozzáférését. 2022 februárja óta számos szankciót vetettek ki orosz magánszemélyekre és intézményekre, amelyek az ország fő exportágazataira, különösen az olajra és a gázra összpontosítanak. Az Oroszország elleni totális gazdasági háború célja az orosz gazdaság tönkretétele, a rubel összeomlása és esetlegesen Putyin elnök bukásával egy rendszerváltáshoz vezető változás elérése volt.

A februári inváziót követően a rubel gyorsan értékének felére esett. Júniusra azonban a rubel több mint hét éve a legerősebb volt, és ezzel a világ legjobban teljesítő valutája lett. Idén januárban a Reuters arról számolt be, hogy Oroszország 2022-ben rekordmértetű, 227 milliárd dolláros folyó fizetési mérlegtöbbletet fog felmutatni, 86%-kal többet, mint 2021-ben. Az orosz gazdasági teljesítmény idén 0,3%-kal (jövőre pedig 2,1%-kal) fog növekedni, ami ellentmond az IMF korábbi előrejelzésének, amely októberben még 2,3%-os csökkenést jelzett. Az IMF szerint Oroszország idén Németországot vagy az Egyesült Királyságot is felül fogja múlni.

Ehhez hozzájárult a magas áron történő robusztus olaj- és gázexport, az orosz gazdaság elszigetelésére tett nyugati erőfeszítések ellenére. Oroszország az Európába irányuló olaj- és gázexport csökkenéséből származó bevételkiesést úgy pótolta, hogy Kína, India és más, a szankciókban részt nem vevő országok felé fordult. India és Kína hamarosan a kiszorult orosz energiaexport jelentős vásárlóivá válnak, kedvezményes áron.

A globális energiarend két blokkra szakad: azokra, akik támogatják az Oroszország elleni nyugati szankciókat, és azokra, akik ellenzik azokat. Ez utóbbihoz tartozik a legtöbb olyan ország, amely kívül esik az Egyesült Államok, az EU, és Nagy-Britannia szoros nyugati szövetségén, valamint legközelebbi szövetségeseiken, mint Kanada, Ausztrália, Japán és Dél-

Korea. [Brazília, Kína, India és Dél-Afrika \(a BRICS-blokk tagjai\), mint minden fejlődő ország](#) nyomós érdeke, hogy a lehető legalacsonyabb áron jussanak üzemanyaghoz, élelmiszerhez és műtrágyához – amelyek között Oroszország „áru-nagyhatalom”.

Az, hogy szuverén nemzeteket arra kérnek, hogy "fogaljanak állást", sértés. Ez nyilvánvaló volt Antony Blinken augusztusi, néhány afrikai országot érintő körútja során, amikor „bájoló offenzívát indított Afrikában, hogy visszaszerezze az USA népszerűségét, amelyet állítólag a Trump-kormányzat alatt elvesztett, és hogy ellensúlyozza Oroszország azon kísérleteit, hogy több afrikai országot állítson maga mellé". Naledi Pandor dél-afrikai külügyminiszter a sajtónak mondott éles hangú beszédében, amidőn Blinken úr mellette ült, tiltakozott a Nyugat "lekezelő zsarnokoskodása" ellen: „Mert, ha mi a szabadságban hiszünk - ahogy mondtam, ez a szabadság mindenkinek jár -, nem mondhatják, hogy azért, mert Afrika ezt teszi, az Egyesült Államok megbünteti őket. ... Az egyik dolog, amit határozottan nem szeretek, ha azt mondják: 'Vagy ezt választod, vagy azt'."

Az olyan vezető fejlődő országok számára, mint Brazília, India, Kína és Dél-Afrika, legalább annyira fontos annak biztosítása, hogy ne váljanak a nemzetközi pénzügyi intézményekben dominanciát gyakorló, globalizálódó Nyugat következő áldozatává, és fontos az Oroszországhoz hasonló árupiaci nagyhatalmakkal folytatott kereskedelem szabadságának védelme. Ahogy a Kínai Kommunista Párt égisze alatt megjelenő Global Times című kínai napilap fogalmaz: "A gondolat, hogy az USA kisajátíthatja bárki vagyonát, aki nem hajlandó engedelmessé válni Washington diktátumainak, valóban aggasztó, és most több országot arra ösztönöz, hogy devizatartalékait az amerikai dollárral szemben diverzifikálja". Gita Gopinath, az IMF gazdasági tanácsadója hasonlóan vélekedett, megjegyezve, hogy „az Oroszország elleni szankciók alááshatják a dollár dominanciáját, mivel a kisebb kereskedelmi blokkokat más valuták használatára ösztönzik".

Bár az USA-dollár nemzetközi tartalékvaluta szerepe a belátható jövőben nem fog megváltozni, a világgazdaság kettéválásának folyamata már megkezdődött. Jelenleg a kereskedelem, a beruházások, a pénzügyek és a fejlesztési hitelezés terén párhuzamos, árualapú pénzügyi blokkok kialakulásának vagyunk tanúi. Ezt az olyan új pénzügyi intézmények, mint a BRICS Új Fejlesztési Bank és a kínai Ázsiai Infrastrukturális Beruházási Bank, valamint az USA-dollártól eltérő valuták egyre szélesebb körű használata erősödik a regionális energiakereskedelemben. Moszkva és Peking egy nemzetközi tartalékvaluta és egy integrált bankközi fizetési rendszer létrehozásán dolgozik, amely a nyugati pénzügyi szankciók ellensúlyozására a BRICS-országok valutáinak árupiacához kötött kosarán alapul.

A globális energiarendszer: bepillantás a jövőbe

Európa számára, még ha meg is lehet javítani a szabotázzsal felrobbantott Északi Áramlat gázvezetékeket, az olcsó orosz gáz – a német gazdasági csoda alapjának – elvesztése visszafordíthatatlan. Az Oroszország és európai szomszédai közötti hosszú távú kereskedelemhez szükséges kölcsönös bizalom károsodása nem lesz könnyen helyrehozható. **Európában az energiefogyasztás tovább fog csökkenni, ami dezindustrializációhoz, az életszínvonal meredek csökkenéséhez és társadalmi nyugtalansághoz vezet.**

Az energiával és más természeti erőforrásokkal jól ellátott Egyesült Államoknak komparatív előnye lesz a gyártásban a vazallussá vált Európával szemben. Az USA inkohérens [energiapolitikával](#) néz szembe a Biden-adminisztráció alatt, amely egyidejűleg szabályozási háborút folytat a hazai olaj- és gáztermelőkkel a „klímaváltozás” leküzdése érdekében,

miközben szidja őket, amiért nem termelnek elegendő benzint a benzinárak csökkentéséhez (ez fontos tényező az elnök népszerűsége szempontjából). Föderális rendszerként azonban az Egyesült Államoknak számos olyan állama van, amelyek hevesen védik hazai iparukat, beleértve a szén-, az olaj- és a gáztermelést. Januárban huszonegy amerikai államügyész kiadott egy levelet, amelyben [ellenezték az](#) úgynevezett környezetvédelmi, társadalmi és kormányzati (ESG) kritériumok befektetési tanácsadó cégek általi alkalmazását, megjegyezve, hogy ez a bizalmi vagyonezelési kötelezettség jogellenes megsértésének minősülhet.

Ázsia, Afrika és Latin-Amerika fejlődő országai, amelyek maguk nem nettó fosszilis tüzelőanyag-exportőrök, drágább energiaellátással és lassabb gazdasági növekedéssel fognak szembenézni. Saját nemzeti érdekeiket fogják mérlegelni, és saját energiapolitikai döntéseket fognak meghozni. Döntéseik nem feltétlenül cinikusak és tranzakciós jellegűek lesznek, hanem valószínűleg saját próbálkozásaikat tükrözik majd, hogy feljussanak azon az energialetrán, amely a Nyugatot a jelenlegi magas életszínvonalhoz vezette. E fejlődő országok számára az Oroszország-Kína tengely fontos geopolitikai meghatározó tényező, míg India "el nem kötelezett" szerepe önmagában is fontos marad.

Az ukrajnai háború fordulópont a történelemben, és örökre megváltoztatja a világot. A jövőbeli globális pénzügyi és energetikai rend, amely megosztott, ha nem is balkanizálódik, de kevésbé hatékony lesz, drágább üzemanyagokkal és nagyobb egyenlőtlenségekkel a hozzáférés terén. Amikor Julius Caesar Kr. e. 49-ben átkelt a Rubiconon: a szó angol értelmében vett "point of no return" (pont, ahonnan nincsen visszatérés) kifejezést használta a folyón való átkelés előtt. Egyes szerzők szerint az *alea iacta est* ("a kocka el van vetve") kifejezést használta. Kétséges, hogy ez a gondolat megfordult-e a Biden-kormányzat döntéshozóinak fejében, amikor Oroszország szankcionálásáról döntöttek.

Szerző: [Tilak Doshi](#): Az elmúlt 25 évben az olaj- és gázszektorban dolgoztam közgazdászként magániparban és agytrösztökben Ázsiában, a Közel-Keleten és az Egyesült Államokban. A globális energiafejlesztésekre összpontosítok az ázsiai országok szemszögéből, amelyek továbbra is az olaj, a gáz és a szén nagy piacai. Sokat írtam a gazdaságfejlesztés, környezet- és energiagazdaságtan területeiről. Publikációim közé tartozik a „Szingapúr a Kiotó utáni világban: energia, környezet és gazdaság” című kiadvány, amelyet a Délkelet-ázsiai Tanulmányok Intézete adott ki (2015). 1984-ben elnyertem a Világbank Robert S. McNamara kutatói ösztöndíját, és megkaptam a Ph.D doktori fokozatot közgazdasági szakon 1992-ben.

Link: <https://wattsupwiththat.com/2023/03/25/the-rubicon-crossed-the-energy-world-turned-upside-down-after-the-ukraine-war/>

[Christian Freuer fordította](#) az EIKE számára

* * *

A szerző a cikk végén felteszi a kérdést, hogy a Biden-kormányzat döntéshozói vajon felmérték-e Oroszország szankcionálásának következményeit. Meggyőződésem, hogy biztosan nem. Döntésük egyértelműen geopolitikai döntés volt. Még csak egy középtávú gazdasági-társadalmi elemzést sem végeztek.

De mi a helyzet az Európai Unióval? Hiszen bennünket, közeli és távolabbi jövőnkét ez közvetlenül és erőteljesen érint. Az EU vezetése vajon milyen felhatalmazással, és milyen elemzések alapján döntött azonnal a szankcionálási politika és Ukrajna fegyverekkel való

támogatása mellett? Az ukrajnai háború 13 hónapja alatt szinte havi gyakorisággal szavaztatnak meg újabb és újabb szankciós csomagokat. Európa nyugati felének vezetői egyértelműen háborúpártiak. Kik ők? És kiknek az érdekeit képviselik? Ugyanis a közvéleménykutatási eredmények rendre azt igazolják, hogy az emberek, az állampolgárok többsége békepárti, tiltakozásaik egyre erősödnek.

Hogy a nyugati demokráciák manapság miként viszonyulnak a törvényességhez, egy német példával illusztráljuk. Ha az ideológia vezérelt hatalom megtartásáról van szó, akkor a törvények is felülírhatók. A német kormány erőltetett klímapolitikájának keretében 2030-ig a jelenlegi 133,5 GW szél+naperőművi kapacitást 400 GW-ra szeretné növelni (ami egyébként illúzió). Ehhez azonban szükség van az akadályt jelentő törvények lazítására. Lássuk:

„Ami a klímapolitikát illeti, demokráciánk, de facto nagyon közel került a tekintélyelvű és diktatórikus rendszerekhez. Februárban Habeck gazdasági és energiaügyi miniszter „sürgősségi rendeletet” hozott a szélenergia gyorsabb terjeszkedésének érvényesítésére. Ennek alapján az új szélturbinák szárazföldi és tengeri építésére vonatkozó engedélyezési eljárásokat 18 hónapra fel kell gyorsítani. A környezeti kompatibilitási és fajvédelmi teszteknek többé nem kell rendelkezésre állniuk. Mindössze egy "stratégiai" környezeti értékelésre van szükség a szélenergia alkalmassági területeire vonatkozóan. A lakóépületek és a szélturbinák közötti minimális távolságok már nem érvényesek, és a nyilvánosság részvétele a jóváhagyási eljárásban is aláásott. Az önkényesen kitűzött politikai klímacélokra hivatkozva a kabinet jóváhagyta Habeck „gyorsítási” módosításait, amellyel már nem ért egyet a szövetségi parlament többsége és olyan környezetvédelmi szervezetek sem, amelyek korábban támogatták a szövetségi kormány energiapolitikai céljait, amelyeket többször is szigorítottak. Most elárulva érzik magukat.”²

„A fajok védelmének napja: 50 éve írták alá a Washingtoni Megállapodást. Ám egy „sürgősségi rendelettel” a jelzőlámpás kormány mára gyakorlatilag felülírta a védelmet.”

Ugyanebből a cikkből:

„Nemrég Greta Thunberg svéd aktivista csatlakozott a számi aktivistákhoz Osloban, hogy tiltakozzanak 151 szélturbina építése ellen Észak-Norvégiában, ahol a skandináv őslakos számi nép még ma is hagyományos rénszarvastartást folytat. A szélturbinák egy része München városához tartozik. 'Az emberi jogokat sértő klímaváltozás nem méltó a névre' - mondta Thunberg a megdöbbent újságíróknak. Végső döntés még nem született. A svéd kormány viszont évek óta zavartalanul bővíti a szélerőműveket az élő emlékezet óta érintetlen lappföldi vadonban. Piteå város közelében épül Európa legnagyobb szélerőműparkja, a *Markbygden*.”

Rendkívülien érdekes törésvonal van kialakulóban: a természetvédők szembe helyezkednek a „zöld” szervezetekkel, amelyek a politika kiszolgálóivá és eszközeivé váltak.

(Petz Ernő, 2023. 03. 29.)

2

Dagmar Jestrzemsy: Ökologie: „Grüne“ Politik setzt der Natur immer dramatischer zu. EIKE, Mrz. 21. 2023

